

TÉGLÁS GÁBOR ÉS AZ ERDÉLYI BARLANGKUTATÁS

A magyar barlangkutatók történetével foglalkozó feldolgozások jelentős hibájaként róható fel, hogy míg egyes személyek eredményeit következetesen ismertetik, másokét – függetlenül azok szakmai jelentőségétől – alig említik. Különösen méltatlanul bánnak azokkal, akiknek tevékenysége kizárólag a mai Magyarország határain túlra, a történelmi Magyarország területére esik. Ilyen személy Téglás Gábor is, aki a 19. század második felében kora kiemelkedő római korról foglalkozó régészeként fontos munkát végzett Erdély ásatásos vizsgálatáért. Elindítója és fellendítője volt a múzeumi és történetkutatói munkának, és értékes bányatörténeti és etnográfiai kutatásokat végzett Hunyad megyében. Emellett még a 19. század második felében talán a legtöbbet tette az erdélyi barlangok megismeréséért, tudományos kutatásáért, dokumentálásáért.

Életéről keveset tudunk, hiszen részletesebb életrajzi adat csak Szinnyei: Magyar írók élete és munkássága című, 14 kötetes munkájában található (1909). Ennek csak töredéke szerepel a Életrajzi és az Új Magyar Életrajzi Lexikonban (Kenyeres, 1962; Markó 2007). A közelmúltban megjelent Magyar Nagylexikon azonban róla és családja neves tagjairól már teljesen megfeledezett. A nekrológok is elég szűkszavúak, a Barlangkutatók haláláról még említést sem tett. Arcképét az Ország-Világ folyóirat (1898. júl. 28.) őrizte meg.

Munkássága már könnyebben rekonstruálható, hiszen cikkei Szinnyei mellett Petrik Könyvészetében, Kiszlingstein Könyvészetében és a Magyar Könyvészetben, valamint a Barlangtani bibliográfiában egyaránt szerepelnek.

Életrajza

Téglás Gábor 1848. március 23-án (Magyar Életrajzi Lexikon) vagy 30-án (Szinnyei) Brassóban született. Apja Téglás Gábor iparos, édesanyja Csergeő Anna. Gyermekkorát Sepsiszentgyörgyön töltötte, ahol öccsei: István író (1853–1915), József iparszervező (1863–?) és Károly erdőmérnök (1864–1916) születtek.

Középiskolát Nagyenyeden, felsőbb tanulmányait a budapesti egyetem bölcséleti karán végezte. Később tanulmányi kiegészítésére külföldön nagyobb múzeumokat és régiségtárakat tanulmányozott. 1871-ben az akkor felállított dévai állami főreáliskola tanárává nevezték ki. Az in tézményt 1883-tól 1904-ig igazgatóként irányította. Régészeti tevékenysége elismeréseként 1888. május 4-én a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta, székfoglalóját a „Tanulmányok a rómaiak daciai aranybányászatáról” címmel tartotta meg. 1896-tól az országos közoktatási tanács tagja volt, ugyanakkor főigazgatói címet is kapott. 1904-ben nyugalomba vonult és Budapestre költözött. Elhunyt Budapesten 1916. február 4-én. A Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra, de sajnos sírját már felszámolták.

Feleségétől, Hidvéghy Bettitől több gyermeke született, így a fiatalon elhunyt Gábor költő (1878–1900), Béla író (1880–?), Géza gyorsíró (1883–1959) és Dezső író, publicista (1885–1951).

Téglás Gábor mint ifjú tanár kedvvel foglalkozott Hunyad vármegye geológiai és természetrajzi viszonyaival. Kutató kirándulásai közben megfigyelt őskori cseréptöredékek, római bányászati eszközök, valamint barlangok felkeltették a figyelmét, és hatásukra kutató vággyal fordult a

régészet felé. Munkássága kezdetben csak Hunyad vármegyét érintette, de később már ezen határok túl a római kori Dáciára is kiterjedt.

A barlangkutatás mellett foglalkozott Déva őstelepeivel; valamint Dáciához kapcsolódóan a római téglabélyegekkel, karcokkal és feliratokkal; a római arany-, vas- és ólombányászattal; az aranybányászat etnológiai és adminisztrációs szervezetével; az aldunai zuhatagok sziklafelirataival és a határvédelemmel; a dáciai hadjáratokkal; a dák várakkal; a római limessel, amfiteátrummal, castrummal, fürdővel, a sáncok helyrajzával és szerkezetével. Ismertette az Erdélyi-medence 340 prehistorikus telepét; Budapest őskorát; az iparvilágban ismert és használt fákat és cserjéket, amelyekről a görög és római írók megemlékeztek; Hunyad megye történetét az őskortól a honfoglalásig; valamint a megye közgazdaságát. Adalékokat szolgáltatott Erdély őskori nemes fémhányászatához (1887). Útikalauzt szerkesztett Erdélyről (1891), Hunyad megyéről (1902), valamint a dévai iskola kirándulásaira (1902–1903). Megírta a dévai reáliskola történetét 1871-től 1903-ig, és ő tartotta az emlékbeszédet Torma Károly az Aquincumi római város feltárójának halálakor (1905).

Publikációi szinte minden jelentősebb természettudományi szakfolyóiratban és ismeretterjesztő kiadványban szerepelnek. (*Archeológiai Értesítő, Bányászati és Kohászati Lapok, Budapesti Szemle, Délmagyarországi Történeti és Régészeti Értesítő, Dévai reáliskola Értesítője, Erdélyi Múzeum-Egylet kiadványai, Erdészeti Lapok, Értekezések a Tudománytörténet köréből, Ethnographia, Földrajzi Közlemények, Földtani Közlöny, Közgazdasági Szemle, Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle, Magyarországi Kárpátgyesület Évkönyve, Matematikai és Természettudományi Közlemények, Orvos-természettudományi Értesítő, Szászváros, Századok, Természettudományi Közlöny, Történeti Szemle*). Ismertek cikkek napilapokból, külföldi (német nyelvű) folyóiratokból, valamint írásai önálló kiadványként is napvilágot láttak. Sajnos a teljes irodalmi lista összeállításával még adósak vagyunk, de a szakanyagok száma feltehetően meghaladja a 100-at, hiszen csak Szinnyi 38-at említ, a Barlangtani Bibliográfiában pedig 40 található (átfedés csak három esetén fordul elő), ugyanakkor számtalan cikk ismert még, amelyeket egyik feldolgozás sem tartalmaz.

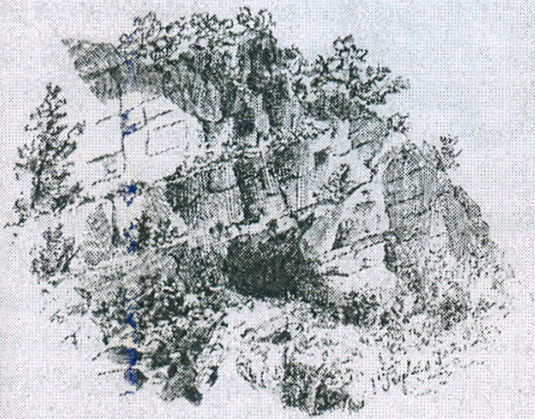
Téglás Gábor munkássága nemcsak a helyszíni kutatásokra és azok feldolgozására terjedt ki, hanem aktívan részt vett a tudományos élet más területein is. Főmunkatársa volt a Ranóti Dezső által szerkesztett Erdély című folyóiratnak. Szerkesztette a Dévai magyar királyi állami főreáliskola Értesítőjét (1891-1898), a Hunyadmegye Monographiáját; a Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat Évkönyvének VIII. kötetét (1893–96.).

Tagja volt az 1880. május 13-án Déván létrehozott Hunyad megyei Történelmi és Régészeti Társulatnak, mely idővel múzeummá fejlődött, s ennek igazgatói tisztségét ő töltötte be. Levelező tagja volt a Magyar Földrajzi Társaságnak, és választmányi tagja az Országos Embertani és Régészeti Társulatnak valamint a Magyar Néprajzi Társaságnak. Érdekes módon azonban nem kapcsolódott be az 1910-ben megalakult Barlangkutató Bizottság, majd Szakosztály munkájába.

Barlangkutatás

Téglás Gábor barlangtanulmányainak irányítója és pártfogója kezdetben dr. Szabó József (1822–1894), a Budapesti Tudományegyetem ásvány-földtani tanszékének professzora volt. A barlangkutatás Szabót csak mint az ágasvári Csörgő-lyuk leíróját és térképezőjét tartja nyilván, pedig feltehetően Téglás munkája mellett más barlangi tevékenységet is támogatott, mutatja ezt az a nyugta is, amit 1870-ben a Themák Ede vezetett bihari barlangi expedíció felügyelőjeként írt alá.

Téglás főként Hunyad megye barlangjainak szisztematikus feltárását, leírását és ásatásos kutatását végezte, de foglalkozott a Baradla ősembertani jelentőségével (1882), több erdélyi csontbarlanggal, Hunyad megye őstelepeivel, a házi kutya őséneke barlangi előfordulásával és a bar-

6. rajz. A Hidarosa barlang (Postera Curta Podestului) a Grahóti szoros jobb partján.

7. a. Alaprajz. (Hidarosa barlangja a Postera Curta Podestului a Grahóti szoros jobb partján.)

Rajzokkal illusztrált barlangismertetés

mányos munkáknak, hiszen nyelvezete megközelíti az irodalmi stílust. Nem egyszerű tényeket közölt, hanem csodálatos jelképekkel, szókapcsolatokkal megragadó formában szolgáltatott információkat. Pl. „két oldalt a cerithium-emelet képezi a szántók és szőlőültetvények által díszített kies völgy természetes keretét”. „... a falu pásztorai és a kecskék ... nyáron ide menekülnek, télen pedig a zord szelek haragját kerülik ki benne.”

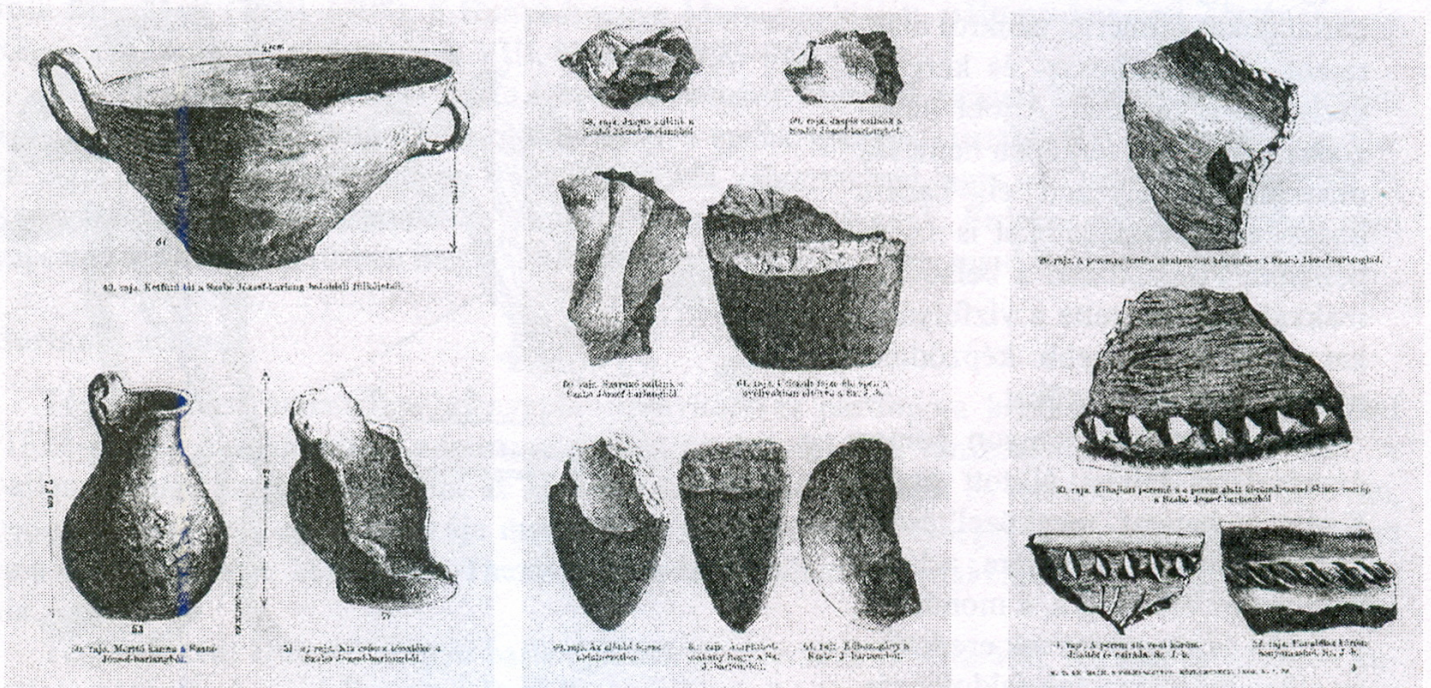
Ha ismerte a barlangnak a román nevét, azt magyar fordításával együtt mindig szerepeltette, de előszeretettel adott új nevet is, mégpedig jeles tudósok, ismert politikusok, a térség felemelke-

egyaránt.

Foglalkozott a barlangok őstörténetével, az ásatások eredményeit pontosan rögzítette, a csont- és eszközeleket rajzok segítségével ismertette. A leírásokat általában a barlang bejáratának, többször környezetének rajzával egészítette ki, és a cikk végén mindig szerepeltetett egy közérthető összefoglalót is.

A bejáratok rajzát és a helyszínrajzokat testvére, Téglás István írta (aki maga is több barlanggal kapcsolatos cikket írt) és Szinte Gábor (1855–1914), a dévai gimnázium rajztanára készítette. Téglás munkáját többen is segítették, így például Horváth Miklós, a dévai iskola egykori tanára, vagy sógora, Hidvégi Károly erdész és Szabó István körösbányai tanító, akiknek helyismerete nagyban hozzájárult a tervek készítéséhez és a helyszíni kivitelezés eredményességéhez. A kísérett, az ásatások fizikai munkáját mindig helyi erők alkalmazásával oldotta meg.

Téglás több mint száz évvel ezelőtt született leírásai nem tekinthetők egyszerű természettudo-

A ásatások során előkerült leletanyag rajzi ábrázolása

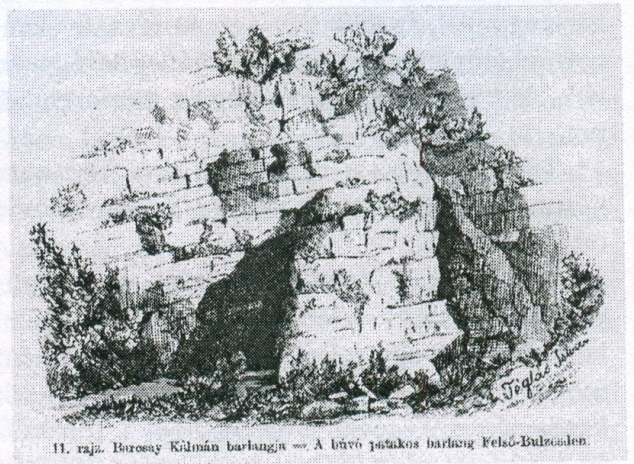
déséért aktívan tevékenykedők neveinek felhasználásával. Az elnevezéssel hol a barlangot, hol pedig a névadót tiszteli meg. Sajnos, ha a barlangnak nem volt román neve, Téglás elnevezése alapján ma Magyarországról azok nem azonosíthatók, mert a román barlangkataszterben ezek a nevek nem szerepelnek.

Felkutatta és értékelte a vonatkozó irodalmakat, és azokat – jogosan – nagyon hiányosnak és néha megalapozatlannak tartotta. Előszeretettel hivatkozott Schmidl Adolf munkáira, a barlangokat az ő osztályozása szerint sorolta be. A régmúltból eredő téves információkra felhívta a figyelmet, sőt például Bieltz Albert 1884-ben megjelent publikációja kapcsán kifogásolta, hogy az új információk ellenére a szerző még mindig kitartott a régi, téves értesülések mellett.

Követte a külföldi szakmai irodalmakat is. Ennek köszönhető például az, hogy a Természettudományi Közlöny 1882. évi számában ismertette Ferdinand Hohstetter 1878–1879-ben, a Kreutzbergi-csontbarlangban (Szlovénia) végzett ásatását, vagy a házikutya ősenek bemutatása során említést tett morvaországi és belgiumi barlangokban talált leletekre is.

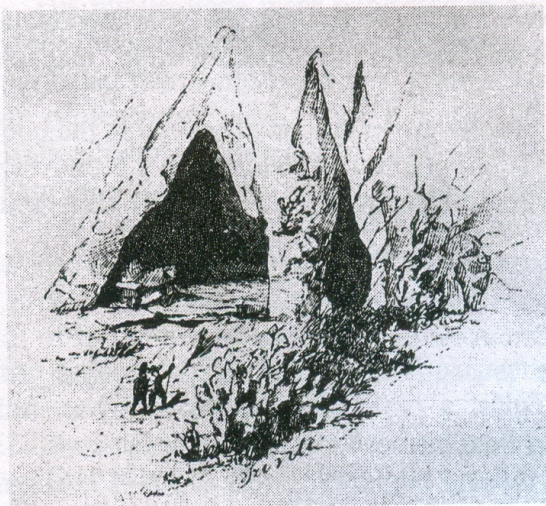
Téglás terepi munkája nem volt zavartalan. A babonás, előítéletekkel teli román nép bizalmatlanul fogadta megjelenését. Volt, ahol úgy gondolták, hogy háborús időkre az uraknak keres bújóhelyet. Máshol adóemelési munkálatnak tekintették a barlangkutatót, és az volt a legkedvezőbb, amikor kataszteri vagy tagosító mérnöknek vélték. A téves megítélés sokszor akadályozta a kutatást és nélkülözésekhez, kellemetlenségekhez vezetett.

Az első jelentősebb kutatási eredményeket a Nándori barlangokban érte el, ahol a munkát a Természettudományi Társulat megbízásából 1876-ban kezdte meg, majd 1879-ben folytatta és 12 kisebb-nagyobb barlangot dolgozott fel. A Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Természettudományi Bizottsága megbízásából 1881-ben kezdett foglalkozni az Erdélyi-érchegység

11. rajz. Barcsay Kálmán barlangja → A bűvő patakos barlang Felső-Bukovinán.

*Téglás István barlangillusztrációja
(Barcsay Kálmán barlangja)*

(Kuun Gábor-barlang)

(Kuun-Kocsárd-barlang)

barlangjaival, és több egységre bontva, éveken át foglalkozott a területtel. Hány barlangot dolgozott fel ténylegesen, nehéz megállapítani, mert a leírásokban névtelen kisebb üregek is szerepelnek, de biztosan állítható, hogy a részletesen feldolgozott barlangok száma meghaladja az ötvenet.

Téglás nemcsak cikkekben ismertette munkásságát, hanem dolgozatait a Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Természettudományi Bizottság üléseire is megküldte, és azokat ott felolvasták.

Az ALCADI kirándulása ugyan nem érinti Téglás Gábor kutatási területét, de alkalmat szolgáltat arra, hogy felelevenítsük tevékenységét. Bár az anyaország és mi barlangkutatók is méltatlanul bántunk egy sokoldalú, jelentős eredményeket elérő, igen termékeny szakemberrel, de örömet és meglepetést adhat az a tudat, hogy a helyiek mindmáig őrzik emlékét. Feltehetően helyi kezdeményezés eredménye az, hogy a román Oktatási és Kutatási Minisztérium 2005. május 18-án rendeletet adott ki, melynek alapján 2005–2006 évi tanévtől kezdődően Déván a megye egyetlen magyarnyelvű gimnáziumát Téglás Gáborról nevezték el.

GÁBOR TÉGLÁS AND THE SPELEOLOGY IN TRANSYLVANIA

One of the significant deficiencies in the essays about the history of the Hungarian speleology is that they deal with certain people's results consequently, other people's results – irrespectively of their significance – are hardly mentioned. This is definitely true for those speleologists whose activity has covered exclusively territories outside the present borders of Hungary. One of these persons is Gábor Téglás, who was at that time a prominent archeologist specialized in the Roman period in the late 19th century. He did important job in excavating Transylvania, he was the person who initiated and revived research in museums and local history and he also did research into the history of mining and ethnography in Hunyad county. Besides these probably he did the most to study, explore and describe the caves in Transylvania.

Unfortunately very little is known about his life, because his detailed biography was published only in the 14-volumed 'The Life and Work of Hungarian Writers' by Szinnyei (1909). Only a fragment of that was published in the 'Biographies of Hungarian Writers' (by Kenyeres, 1962) and in the recently published Hungarian Encyclopedia he and other famous members of his family were totally forgotten about. The obituaries were also quite laconic, the „Barlangkutatás” periodical did not even mention his death. His portrait was issued in the „Ország-világ” magazine in the volume of 28th July 1898.

His work can be more easily reconstructed, as his articles are mentioned not only in the books by Szinnyei, but in Petrik's Könyvészet (Compiled Bibliography), Kiszlingstein's Könyvészet (Compiled Bibliography) and in the 'Magyar Könyvészet' (Hungarian Compiled Bibliography) as well as in the Bibliography of Speleology.

Biography

Gábor Téglás was born on 23rd March, 1848 (Hungarian Biographical Encyclopedia), or on 30 (Szinnyei) in Brassó. His father was Gábor Téglás, a craftsman, his mother was Anna Csergeő. He spent his childhood in Sepsiszentgyörgy where his brothers: the writer István (1853–1915), the industrial manager József (1863–) and the forestry engineer Károly (1864–1916) were born.

He went to grammar school in Nagyenyed, he did his higher education in the Faculty of Arts at the University in Budapest. Later he studied some more significant museums and collections

of antiquities abroad in order to complete his studies. He was appointed to be a teacher in the newly established state science school in Déva in 1871. He was the director of the institution between 1883 and 1904. As a reward for his archeological studies he was elected to be a corresponding member of the Hungarian Academy of Science, his inaugural speech was entitled: 'Studies on the gold mining in Dacia in the Roman period'. Since 1896 he was a member of the National Educational Board, and at the same time he was appointed to be a head director. He retired in 1904 and moved to Budapest, where he died on 4th February, 1916. He was buried in the Farkasrét cemetery, but unfortunately his grave has been eliminated.

He was married to Betti Hidvéghy, the couple had more children, among them the poet Gábor (1878-1900), who passed away at a young age, the shorthand writer Géza (1883-1959) and the writer and publicist Dezső (1885-1951).

Gábor Téglás as a young teacher got involved in the geology and natural history of Hunyad county with pleasure. While he was exploring during his excursions he found ancient pottery fragments, Roman mining tools and the caves attracted his attention, as a result he decided to be a researcher in archeology. His work covered only Hunyad county at the beginning but later within these limits he was also involved in the Roman-period Dacia as well.

Besides speleology he was also dealing with the ancient settlements in Déva and in connection with Dacia he studied seals, engravings and inscriptions on bricks, the Roman gold, iron and lead mining, the ethnological and administrative structure of gold mining, the inscriptions on rocks in the Lower-Danube region and the protection of the borders, the campaigns in Dacia, the Dacian castles, the Roman limes, amphitheatres, castrums, baths, the plan and the structure of fortifications. He described 340 prehistoric settlements in the Transylvanian-basin, the ancient period of Budapest, those shrubs and trees which were known by craftsmen and which were mentioned by ancient Greek and Roman writers, the history of Hunyad county from the ancient period until the Settlement of the Magyars and furthermore the administration of the county. He provided further details to the ancient ore-mining in Transylvania (1887). He edited a guidebook of Transylvania (1891), of Hunyad county (1902), and one about the excursions of the school in Déva (1902-1903). He wrote the history of the state science school in Déva between 1871 and 1903 and he made the speech on the funeral ceremony of Károly Torma, the excavating architect of Aquincum, the Roman city, when he passed away (1905).

His publications were published in all the major scientific learned journals and educational publications. His articles in daily papers, foreign (German language) magazines as well as his individual publications are also known. Unfortunately his bibliography is still not complete, but his professional work must exceed 100 pieces, as merely Szinnyei mentioned 38, in the Bibliography of Speleology there were 40 (and there are only 3 overlaps) and on top of these there are a lot of other known articles which are not included in either bibliographies.

The work of Gábor Téglás did not only include field work and the classification of these, but he also took an active part in the other aspects of scientific life. He was a main contributor to the „Erdély” magazine, edited by Dezső Ranóti, and Téglás was also the editor of the Report (Értesítő) of the state science school in Déva (1891-1898), of the Monography of Hunyad county and the Eighth Volume of the Almanac of the Historical and Archeological Society in Hunyad County (1893-1896).

He was a member of the Historical and Archeological Society in Hunyad County, which was founded in Déva on 13th May 1880. As the time was passing, the Society developed into a museum, and he became the director of the museum. He was a corresponding member of the Hungarian Archeological Society and a committee member of the National Anthropological and

Archeological Society and the Hungarian Ethnological Society. Curiously enough he did not join the work of the Cave Excavation Committee (founded in 1910), later Section.

Speleology

At the beginning the mentor and patron of Gábor Téglás's speleological work was dr József Szabó (1822-1894), the professor of the mineralogy and geology department at the University of Science in Budapest. The history of speleology takes dr Szabó into account as the describer and map-maker of the Csörgő-hole in Ágasvár, but presumably he supported other cave-exploration projects besides that of Téglás, as it can be clearly seen on the receipt which he signed as the supervisor of the cave exploration led by Ede Themák in Bihar in 1870.

Téglás was mainly involved in the systematic exploration, description and excavation of caves in Hunyad county, but he also discussed the significance of prehistoric men in Baradla (1882), numerous osseous caves in Transylvania, ancient settlements in Hunyad county, the remnants of the ancestor of domesticated dogs in caves, and fossils of bears found in caves. During his activity he did not forget about the folk traditions in connection with the caves in the Érc-mountain in Transylvania, as a result he wrote up the role of stalagmites and stalactites in curing, as well as the tales about the evil spirits living in caves.

He did his job in a conscious and systematic way, focusing not on one cave but geographical units. His references prove that before completing the fieldwork he restricted the area to be explored, he studied the available biography and geological maps, the on the field he gathered information about the existence, location, accessibility, popular names and tales of caves. When he first visited the cave he was only orientating and he did not start the work of assessment and excavation before he had studied the complete location. He did not always accept the negative result of the excavation so it happened that he succeeded only after the second or third experiment.

His activity can be traced down on the basis of his publications. He assessed the caves and made plans, he even made lengthwise and intercept sections. To provide better orientation he not only marked the scale but wrote down the length- and width data. He also dealt with the inside shapes, marked the waterway or dominant formations, pits and flues.

He compiled a very precise and detailed description of the caves. He mentioned the accessibility of the entrance, the surroundings, the origins, the sights, the flora and fauna, the myths, the origin of the Romanian and Hungarian names, the previous explorers and the data of the temperature taken during the exploration.

He was also concerned with the prehistory of these caves, he recorded the results of his findings absolutely precisely and he described the bone- and tool finds. He complemented these descriptions with drawings of the entrance and often of the surroundings of the cave as well, and at the end of the article he always gave a clear summary.

The drawings of the entrance and the surroundings were made by Gábor Szinte, the arts teacher in the grammar school in Déva, and his brother, the writer István Téglás, who himself also wrote some articles about caves. Téglás's work was supported and helped by others, namely Miklós Horváth, a previous teacher in the school in Déva, Téglás's brother-in-law, Károly Hidvégi forester and István Szabó, a teacher in Körösbánya, whose thorough knowledge about the local conditions helped outlining the plans and the effectiveness of the on the spot execution in a great deal. The people escorting him and the physical workers were always local people.

Téglás's descriptions written more than one hundred years ago can not be treated merely like works of natural history, as the language resembles that of literary style. He was not simply writing down the facts but providing information with the help of beautiful symbols and

collocations in a fascinating way. Some examples: „ on two sides the cerithium-layer creates the scenic, natural frame of the valley decorated with plough-lands and vineyards”. „... the goat-herds in the village found shelter with their goats in the cave in summer, in winter they found refuge to avoid the anger of severe winds.”

In the case when he knew the Romanian name of the cave he always mentioned that together with the Hungarian translation but he also gave new names, principally of well-known scientists, politicians and people who actively took part in developing the area. With the new names he paid tribute to either the cave or the person. Unfortunately, in the case when the cave did not have a Romanian name, the cave cannot be identified now from Hungary, as these names are not mentioned in the present Romanian cave register.

He led research into and evaluated the referring literature and he rightfully regarded those to be incomplete and unfounded. He often cited Schmidl's work, Téglás classified the caves on the basis of Schmidl's taxonomy. He drew the attention to the misleading information from the past and in connection with Albert Bieltz's work published in 1884 Téglás objected to the fact that despite the new, available information Bieltz stuck to the old, incorrect knowledge.

He followed the foreign professional publications. Thanks to that fact, in the 1882 issue of Natural Science Bulletin he published a review of Ferdinand Hohstetter's excavations in the Kreutzberg osseous cave (Slovenia) in 1878 – 1879; or when he was describing the ancestors of the domestic dog he mentioned findings in Moravian and Belgian caves.

Téglás's field work was far from being undisturbed. The superstitious, biased Romanian folk received him with distrust, because in some places people thought he was looking for a hiding place in wartime for the lords, elsewhere they thought cave excavation was a method for tax rises, the best case was when he was thought to be a surveyor or engineer who was registering the land. These prejudices often hindered the explorations and led to hardship and inconveniences.

He achieved his first major results in the Nándori caves where he started to work in 1876 on assignment for the Natural Science Society, he later continued it in 1879 and described 12 smaller-bigger caves. On assignment for the Hungarian Academy of Sciences Mathematics and Natural Science Committee he started to deal with the caves in the Erdélyi-érchegység. He split them up in sections and he was discovering the area for years. It is difficult to tell the number of caves he explored as there are smaller, unnamed holes in the descriptions, but it is definite that the number of caves described in detail exceeds fifty.

Téglás not only published his findings in articles but sent his papers to the sessions of the Hungarian Academy of Sciences Mathematics and Natural Science Committee, where those were read out.

Although the ALCADI excursion does not include the region explored by Gábor Téglás, but it is a good occasion to remember his work and activity. Although the motherland and we, spelologists did not acknowledge him, who was a versatile, successful and prolific researcher, it is a pleasure and a satisfying fact that his memory has been well kept up to now. Presumably it was initiated locally that the Romanian Ministry of Education and Reserach issued a decree on 18 May 2005 stating that from the 2005 – 2006 school year the only grammar school teaching in Hungarian in Déva county was named after Gábor Téglás.

Felhasznált irodalom

Franzenau Ágoston (1896): Irodalom. 16. Téglás Gábor: Az erdélyi Érchegység délkeleti mészkövében folytatott barlangkutatásaim helyrajzi őstörténeti eredményei. (A magyar orvosok és természetvizsgálók Brassóban tartott 26. vándorgyűlés tört. vázl. és munkálatai. Budapest, 1893. p.446. 17. Topographisch-ungerschishtliche Resultate meiner in den südöstlichen Kalken des siebenbürgischen Erzgebirges durch-

- geführten Höhlenuntersuchungen. – *Földtani Közlöny*, 26. kötet, 5-6. füzet, p.140. (magyar), és 186–187.(német)
- Kenyeres Ágnes (1969): Magyar Életrajzi Lexikon. – *Akadémia Kiadó*, p. 830.
- Markó László (2007): Új Magyar Életrajzi Lexikon. – *Helikon Kiadó*, VI. köt. p. 650.
- N. N. (1879): Társulati ügyek. XIX. Választmányi ülés. – *Természettudományi Közlöny*, 11. kötet
- N. N. (1884): Természettudományi mozgalmak a hazában. – *Természettudományi Közlöny*, 16. kötet, 181. f. szeptember, p.388–389.
- N. N. (1884): Természettudományi mozgalmak hazánkban. 34. Téglás Gábor: Az Erdőfalvi barlangok és szomszédos sziklák ősemberteni leletei, tekintettel az erdélyi Érc-hegység déli részén a történelem előtti korból kimutatható átjárókra. – *Természettudományi Közlöny*, 16. kötet, 184. füzet, p.519.
- N. N. (1891): Barlangkutatás. – *Turisták Lapja*, 3. évfolyam, 1. sz. p. 23.
- N. N. (1897): Apróbb közlemények. Természettud. mozgalmak a hazában. – *Természettudományi Közlöny*, 29. kötete, 335. füzet, június, p. 372.
- Szinnyei József (1909): Magyar írók élete és munkássága. – 13. kötet, p. 1368–1372.
- Téglás Gábor (1875): A föld katakombáinak titkaiból. – *Fővárosi Lapok*, 133.
- Téglás Gábor (1877): A kőkorszaki ember nyomai Hunyadmegyében. – *Szászváros*, VIII. kötet, 31 lap.
- Téglás Gábor (1878): A dél-keleti Kárpátok s ezek két új barlangja. – *Földtani Közlöny*, 6. kötet, p.113–121.
- Téglás Gábor (1880): A Nándori barlangcsoport Hunyadmegyében. – *Természettudományi Közlöny*, 12. kötet, p.303–315.
- Téglás Gábor (1881): A paroszi barlang Hunyadmegyében. – *Földtani Közlöny*, 9. kötet, p.97–103.
- Téglás Gábor (1882): Az aggteleki barlang ősembertani jelentősége. – *Budapesti Szemle*, p.39–53.
- Téglás Gábor (1882): Egy új csontbarlang Toroczkó vidékén s bedellői határban. – *MTA Matematikai és Természettudományi Közlemények*, 18. kötet, p.57–65.
- Téglás Gábor (1882): A tur koppándi hasadék. – *Földrajzi Közlemények*, 10. kötet, p.444–447.
- Téglás Gábor (1882): A krenzbergi csontbarlang Krajnában. – *Természettudományi Közlöny*, 14. kötet, január, p. 26–27.
- Téglás Gábor (1883): Buhuj (Bagolyvár) nevű csontbarlangról. – *Természettudományi Közlöny*, 15. kötet, 166. füzet, június, p.279–280.
- Téglás Gábor (T.G.) (1883): Apróbb Közlemények. (7.) A házi kutya őstörténetéből. – *Természettudományi Közlöny*, 15. kötet, p. 481–483.
- Téglás Gábor (1884): Eine neue Knochenhöhle in dem Siebenb. Erzgebirge in der Nähe von Toroczkó. – *Verh. d. k. k. geolog. Reich-Anstalt*, 11. sz. Wien
- Téglás Gábor (1884): Eine neue Knochenhöhle im siebenb. Erzgebirge. – *Ungarische Revue*, p. 205.
- Téglás Gábor (1884): A Buhuj (Bagolyvár) nevű csontbarlang Stájerlak-Anina határában. – *MTA Mathem. és Termud. Közleményei*, 19. kötet, p.1–13.
- Téglás Gábor (1884): Karácsonyfalvi barlang őstörténelmi leletei Hunyadmegyében. – *Természettudományi Közlöny*, 16. kötet, p.183.
- Téglás Gábor (1884): Újabb barlangi medve leletek hazánkban. – *Természettudományi Közlöny*, 16. kötet, p.389.
- Téglás Gábor (1884): A marosmenti barlangokról. Einiges über die Höhlen im Maroshtale. – *Magyarországi Kárpátgyesület Évkönyve*, 11. kötet, p.31–35. Igló
- Téglás Gábor (1884): Neolitische Höhlenfunde aus Siebenbürgen. – *Ausland*, 57. kötet, p. 51–52. Stuttgart
- Téglás Gábor (1885): A Boiczai barlangok a azok őstörténelmi jelentősége. – *Természettudományi Közlöny*, 17. kötet, 190. füzet, június, p.265–266.
- Téglás Gábor (1885): Az Erdőfalvi barlangok. – *Archeológiai Értesítő*, 5. kötet.
- Téglás Gábor (1886): Egy új csontbarlang a Hunyadmegyei Petrosz határán s a déli Kárpátok szegélyzetében. – *Mathematikai és Természettudományi Értesítő*, 4. kötet, p.74-76., 156–160.
- Téglás Gábor (1886): Újabb adatok az erdélyi medence ősemelőseihez. – *Földtani Közlöny*, 16. kötet, p.39–44.
- Téglás Gábor (1886): A Közép Marosvölgy barlangjai. – *Földrajzi Közlemények*, 14. kötet, p.189–208.
- Téglás Gábor (1887): Újabb barlangok az erdélyrészi Érc-hegység délkeleti övéből. – *Mathematikai és Természettudományi Értesítő*, 5. kötet, p.180–186.

- Téglás Gábor (1887): Hazánk délvidékének két új csontbarlangja. Zwei neue südungarische Knochenhöhlen. – *Földtani Közlöny*, 17. kötet, p.19-23., 115–120.
- Téglás Gábor (1887): A Gyógyvölgy és annak szilaszorosai. – *Földrajzi Közlemények*, 15. kötet, p.401–418.
- Téglás Gábor (1887): A Bedellői és a Petroszi csontbarlangok. – *Földrajzi Közlemények*, 15. kötet, p.568–576.
- Téglás Gábor (1887): Eine neue Knochenhöhle. – *Mitteilungen der Section für Naturkunde des österr. Turisten Club*, 1. kötet. Wien
- Téglás Gábor (1888): Újabb barlangok az erdélyrészi Érc-hegység tövéből. I. A körösbányai hegység barlangjai Zámától Kis-Bányáig (Bolcza). – II. A Kis-Bányától az Ompoly-völgyig mutatkozó újabb barlangok. – III. Egy új csontbarlang a déli Kárpátok szegélyzetében, Petrosz hunyadmegyei falu határában (Inkey Béla barlang). 168, a szöveg közé nyomtatott rajzzal. – *Mathematikai és Természettudományi Közlemények*, XXIII. köt. 1. sz.
- Téglás Gábor (1888): Neue Höhlen aus dem siebenbürgischen Erzgebirge. – *Ausland Stuttgart*
- Téglás Gábor (1889): Egy új csontbarlang a hunyadmegyei Petrosz falu határában a déli Kárpátok szegélyzetében. Neue Knochenhöhle bei Petrosz. – *Földtani Közlöny*, 19. kötet, p.162–163.
- Téglás Gábor (1890): A hunyadmegyei őstelepek vázlatos ismertetése. – *EMKE emlékkönyv, Kolozsvár*
- Téglás Gábor (1890): Újabb barlangok az erdélyrészi Érc-hegység övéből. – *Mathematikai és Természettudományi Közlemények*, 23. kötet, p.1–202.
- Téglás Gábor (1890): Az erdélyi Érc-hegység övében, Zámától az Ompoly völgyig kinyomozott barlangok rövid áttekintése. Übersicht der in der Zone des siebenbürgischen Erzgebirges von Zám bis zum Ompoly-Tale erforschten Höhlen. – *Földtani Közlöny*, 20. kötet, p.36–40., 84–89.
- Téglás Gábor (1891): Újabb barlangok az erdélyi érc-hegységek övéből és a fejér Körös hunyadmegyei völgyszakaszáról. – *Mathematikai és Természettudományi Közlemények*, XXIV. 5. sz. p. 305–337.
- Téglás Gábor (1893): Az erdélyi Érc-hegység délkeleti mészkövében folytatott barlangkutatásaim helyrajzi és őstörténelmi eredményei. – *A magyar Orvosok és Természetvizsgálók XXVI. vándorgy. Munkálatai*, p.446–455.
- Téglás Gábor (1897): Az erdélyi Érc-hegység déli mészkövének barlangképződményei. – *Természettudományi Közlöny*, 29. kötet, pótfüzetek, p.193–206.
- Téglás Gábor (1902): Hunyadmegyei Kalauz. – *Erdélyi Kárpát Egyesület*, 214 p. Kolozsvár
- Téglás Gábor (): A barlangi cseppkőképződmények szerepe az az Erdélyi Érc-hegység népének gyógyászatában. – *Ethnographia*, XV.
- Téglás Gábor (): *Gonosz szellemek barlang lakásai az erdélyi Érc-hegységben.* – *Ethnographia*, XVI.
- Téglás Gábor (): Ördögtanya a krassó-szörénymegyei Pozsega Gaura scrofa nevű barlangjában. – *Ethnographia*, XVI.
- Thirring Gusztáv (1916): Téglás Gábor. – *Archeologiai Értesítő*, XXXVI. köt. p. 237.